

Remissvar på Kulturskoleutredningens betänkande En inkluderande kulturskola på egen grund (SOU 2016:69)

Sammanfattning

Folkbildningsrådet har tagit del av Kulturskoleutredningens betänkande och redovisar nedan våra synpunkter på de områden där studieförbunden och folkhögskolorna kan beröras direkt eller indirekt.

- Folkbildningsrådet instämmer med utredningen om vikten av att vidareutveckla kulturskolan samt att möjliggöra för alla barn och unga att, oavsett bostadsort och personliga förutsättningar, ha tillgång till en kulturskola av hög kvalitet.
- Folkbildningsrådet tar inte ställning till frågan om ett nationellt kulturskolecentrum ska inrättas eller förslag om riktade statsbidrag.
- Folkbildningsrådet lämnar förtydliganden kring studieförbundens verksamhet och möjliga samverkan respektive folkhögskolornas potential i utvecklingen av den kommunala kulturskolan.

Kapitel 3.2 Kulturskolans organisationsformer

3.2.2 Upphandling, privata aktörer och folkbildningen

Studieförbunden som utförare av kulturskoleverksamhet

Folkbildningsrådet vill lämna ett förtydligande med anledning av skrivningen på sidan 75 i slutbetänkandet:

”Folkbildningsrådet som företräder studieförbunden, är kritiska till att studieförbunden är utförare av kulturskoleverksamhet då detta är två verksamheter som vilar på skilda pedagogiska och ideologiska grunder. Lärandet inom folkbildningen riktar sig i första hand till vuxna, är friare och utgår från en holistisk syn på lärande där samhällsengagemang stimuleras.”

Flera kommuner har kontaktat Folkbildningsrådet för att undersöka om man kan överlåta hela eller delar av kulturskoleverksamheten till studieförbunden, Folkbildningsrådet har svarat att det är problematiskt.

Folkbildningsrådet har enligt förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen i uppgift att besluta om vilka som ska få statsbidrag.

Folkbildningsrådets styrelse fastställer villkor och fördelningskriterier för statsbidrag till studieförbunden. Dessa vilar på statens fyra syften med stödet till folkbildningen, där ett är att bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

Det är varje studieförbund som, utifrån samhällets stöd till en fri och frivillig folkbildningsverksamhet och sin profil, ska formulera målen för sin verksamhet. Med studieförbundets möjlighet att forma en verksamhet, öppen och fri för alla att delta i, följer ett ansvar för hur verksamheten bedrivs och hur statsbidraget används.

Om en kommun vill att ett studieförbund ska vara utförare av kommunal kulturskola så är det ett uppdrag som kommunen ger till studieförbundet. Verksamheten kan inte bedrivas med stöd av statsbidraget till folkbildningen. Det står varje studieförbund fritt att välja att åta sig sådana uppdrag. Om studieförbundet däremot planerar och genomför verksamhet med delvis samma målgrupp som den kommunala kulturskolan har, kan naturligtvis kommunen välja att stödja denna verksamhet. Den kan i vissa fall ersätta kommunens verksamhet och, om villkoren för statsbidrag är uppfyllda, rapporteras som folkbildningsverksamhet vilket ger underlag för statsbidrag. Den kulturverksamhet som studieförbunden bedriver och rapporterar som statsbidragsberättigad folkbildning bygger på statens syften och folkbildningens egna mål och som sådan anordnare har studieförbundet det totala ansvaret för verksamheten.

Kapitel 4.2 Perspektiv på musik- och kulturskolan

Kulturskolan i förhållande till andra aktörer inom området

Folkbildningsrådet har till utredningen framfört att det finns väsentliga skillnader i förutsättningarna för offentlig verksamhet och den verksamhet civilsamhällets organisationer genomför.

Folkbildningen är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn och står fri från kommunal styrning. Folkbildningsrådet vill betona tidigare framförd information till utredningen angående vikten av att särskilja studieförbundens uppdrag gentemot kommunernas åtaganden. Om studieförbund väljer att bedriva

kommunala kulturskolor, är detta en uppdragsverksamhet och ska således inte finansieras med det statliga folkbildningsanslaget.

Utredningen konstaterar att den kommunala kulturskolan inte är ensam om att erbjuda barn och unga möjlighet att utöva kulturella och konstnärliga aktiviteter på fritiden. Såväl studieförbund som exempelvis privata företag tillhandahåller utbildning inom kulturområdet.

Folkbildningsrådet vill poängtera att folkbildningens organisationer har en särställning i förhållande till privata aktörer. Sveriges riksdag har genom fastställande av regeringens proposition Allas kunskap – allas bildning (Prop. 2013/14:172) ställt sig bakom den statliga folkbildningspolitiken. Detta är en långsiktig politik som vilar på grundsynen att folkbildningen spelar en viktig roll för demokratin, bidrar till att utjämna utbildningsklyftor samt ger människor möjlighet att utöva och ta del av kulturverksamhet. Studieförbunden bedriver verksamhet i landets samtliga kommuner och är en viktig samarbetspart för att säkra ett levande lokalt kulturliv.

Folkbildningsrådet lämnar årligen en samlad bedömning till regeringen. I dokumentet *Folkbildningens betydelse för samhället 2016* konstaterar vi att folkbildningens kultur kännetecknas av bredd och mångfald. Den ger utrymme för olika kulturformer, nya kulturformer, nya kulturutövare, och för alternativa kulturinriktningar och alternativa scener. Folkbildningens kultur har en inriktning mot amatörkultur och kulturutövande som sker inom ramen för människors ideella engagemang. Folkbildningsrådets uppföljningar visar att kommuner behöver bli bättre på att uppmärksamma och ta tillvara på den kulturpolitiska resurs som studieförbund och folkhögskolor utgör.

Kapitel 5 Utredningens grund för förslag

5.1.3 En verksamhet med hög kvalitet

Utredningen har instämt i Folkbildningsrådets uppfattning om att ansvaret för sådan verksamhet inte kan vara delat utan att studieförbundet ska ha hela ansvaret för pedagogik, ekonomi och administration när statsbidraget används.

Folkbildningsrådet vill understryka studieförbundens och folkhögskolornas vilja och möjligheter till vidareutveckling och ökad samverkan med den kommunala kulturskolan utifrån sina skilda kompetenser.

Kapitel 6.2 Nationella mål

En kommunal kulturskola ska arbeta i bred samverkan och bedriva en utåtriktad verksamhet gentemot det övriga samhället

Folkbildningsrådet instämmer med utredningen att samverkan med studieförbund som kompletterande verksamhet bör vidareutvecklas. Folkbildningsrådet vill uppmärksamma att studieförbund är starka lokala kulturaktörer med betydande nätverk. Genom en vidareutvecklad samverkan med studieförbunden kan kulturskola nå nya kulturyttringar, genrer och nya målgrupper. Genom studieförbundens försorg ges kulturskolans deltagare möjlighet att som vuxna fortsatt utöva och utveckla sitt kulturella intresse.

Kapitel 6.8 Förstärkta utbildningsvägar för att uppnå en inkluderande kulturskola på egen grund

6.8.3 Kulturskolepedagog ny yrkesexamen

Folkbildningsrådet ser positivt på möjligheten för folkhögskolestuderande från estetiska utbildningar att söka högskoleutbildningen kulturskolepedagog 90 poäng. Folkhögskolestuderande har genom sin folkhögskoleutbildning, utöver rent konstnärliga kunskaper, vana från studier enligt grupporienterad pedagogik och med grupper som präglas av mångfald. Bredden av konstnärliga och estetiska utbildningar inom folkhögskolan kan ge den variation av inriktningar som kulturskolan har behov av. Detta skulle sannolikt främja en breddad rekrytering till pedagogyrket. Kulturpedagogutbildningen blir ett bra komplement till Folkhögskolläraryrket samt kan komma att vara en lämplig utbildning för de som önskar arbeta som lärare inom det estetiska området på folkhögskola.

Folkhögskolorna har en lång tradition av längre estetiska kurser – en del på gymnasial nivå men flera är också av CSN godkända yrkeskurser på eftergymnasial nivå. Med sin sakexpertis inom olika estetiska områden kan folkhögskolorna redan idag samt framgent utgöra ett komplement till den tilltänkta utbildningen kulturskolepedagog.

För Folkbildningsrådet

Maria Graner
Generalsekreterare